

EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT.

Dr. RÓSA LÁSZLÓ őrnagy

Csapategészségügyi szolgálat

A csapat vezető orvosának általános kötelemei között az első helyen a szakmai tevékenység, tehát

- a) a betegellátás,
  - b) egészségvédelem és
  - c) a katonai alkalmasság elbírálása,
- másodsorban az ügyviteli teendők, mint

- a) az eü. szolgálat vezetése,
- b) az eü. anyagi szolgálat

és végül az önképzés és beosztottjainak

harci, szakmai és politikai *tképzésével* kapcsolatos munkálkodás említendő meg.

Betegellátás.

A betegellátás kötelemei az alakulat állományába tartozó sorlegénység, valamint a hivatásos állományúak és igényjogosult hozzátartozóik gyógykezeléséből, kórházba utalásából, vagy pedig a gyengélkedő szobán elhelyezett fekvőbetegek folyamatos ellátásából tevődnek össze. A csapatorvos köteles az általános orvosi gyakorlat szakmai színvonalán megkövetelt diagnosztikai eljárásokat és gyógyító beavatkozásokat ismerni, mégpedig oly

mértékben, amint azt az A) típusú gyengélkedő szobák kellálladékában felsorolt gyógyszerek, kötszerek, orvosi műszerek, laboratóriumi felszerelés és kémilőszerek számára lehetővé teszik. Köteles a gyógykezelésben a beteg honvéd érdekeinek szem előtt tartásával, az orvostudomány mindenkori állásának megfelelően úgy eljárni, hogy néphadseregünk ütőképességét, a honvédegyének kiképzését és a dolgozó nép érdekeit összhangba tudja hozni. Ugyancsak kötelessége az idővel és anyaggal való takarékoság messzemenő figyelembevételére, tartsa tehát szem előtt azt a követelményt, hogy a feleltes alakulatok, intézetek, kórházak szakorvosi igénybevételét feleslegesen ne terhelje.

Egészségvédelem.

A betegségmegelőzés az orvos és a honvédorvos egyik legszébb, legnemesebb, legfontosabb feladata. Hatalmas összegeket takarít meg népgazdaságunk számára, hatalmas erőtartalékokat ment meg néphadseregünknek az a honvédorvos, aki céltudatos és előrelátó szervezőképességével, odaadó, lekiismeretes orvosi munkájával elejét tudja venni akár egyéni, akár tömeges megbetegedéseknek és ebbeli munkáját eredményesen látja el. Eközben ismernie kell az általános közegészségtan egyetemes szabályait és különös tekintettel kell lennie a kiképzés, a menetek, a különleges harcászati feladatok, szóval a honvédorvosi egészségtan követelményeire. Mindenekelőtt a legfontosabb szabálynak tekintse az alakulatok elhelyezésének tisztaságára, rendjére való szigorú ügyelést. A hatáskörébe eső minden lehetőségét használjon fel az egészségre ártalmas, betegségeket okozó körülmények kiküszöbölésére és hasson oda, hogy a csapattól távoltartások minden olyan tényező, mely betegségek okozójává válhat. Kísérje figyelemmel a személyes tisztaságot és az egyéni egészségtan követelményeinek a betartását. Ellenőrizze a ruházat, fehérnemű, ágynemű, munkahelyek, árnyékszékek, fürdők, körletek, stb. tisztaságát.

Különös figyelemmel kísérje az ételmezést, annak kalória-, fehérje-, vitamintartalmát, ellenőrizze az élelmiszerraktárakat. Naponta látogassa meg a konyhát és fáradhatatlanul kutasson a bacillusgazdák után. Figyelje a víz minőségét, a csatorna és szennyvízelvezető berendezéseket.

Küzdjön a férgek, rovarok, legyek ellen.

Minden fertőző betegségre gyanús egyént különítsen el és ha lehet, utálja kórházba. Fertőtlenítsen a beteg által használt helyiségeket, szállítóeszközöket és ruházati tárgyakat.

Helyezze vesztegár alá azokat, akik a fertőző beteggel érintkeztek.

Tartsa fenn az érintkezést a polgári eü. hatóságokkal és teljesítse bejelentési kötelezettségét.

A H. M. rendeletekben előírt védőoltásokat végezze el.

Tartsa meg a legénység havi időszakos orvosi vizsgálatát és a hf. állományú tisztek és tñs-ek félévi orvosi vizsgálatát. Ebben a ténykedésében segítségére lesz a központi szűrővizsgálati gépkocsi és az ezzel mozgó szakorvosi csoport.

A menetgyakorlatok előtt tartson orvosi vizsgálatot és a menet alatti higiéné követelményeinek megfelelően tegyen intézkedéseket.

Különös fontossága van a menetgyakorlatok alkalmával az eü. felderítésnek, mely többek között az ivásna alkalmas, vagy alkalmatlan kutakra, a szálláskörletekre, a fertőzött, tetves, rühes, stb. helyiségekre vonatkozik. Ugyancsak terjedjen ki a figyelme arra, hogy a latrina helyét kijelölje és felderítse az eü. viszonylatban szóbajöhető polg. eü. intézményeket.

A katonai alkalmassági fok elbírálása.

A csapatorvos köteles az egészségügyi szabadság, az egészségügyi okból történő áthelyezés és a katonai szolgálatra vonatkozó minden egészségügyi kérdésben véleményt nyilvánítani.

Tagja a sorozóbizottságnak, tagja a bemutatóbizottságnak, mely az alkalmatlanokat „egyszerűsített felülvizsgálat” útján tartósan szabadságozhatja. Ugyancsak tagja a felülvizsgálóbizottságnak, mely a kórházi bajmegállapítás és a honvédorvosi bizonyítvány alapján hozza meg döntését. A határozatot az orvos szerkeszti meg. A bizottság dönt a szolgálatképeségben beállott változásokról, rokkantság fokáról és az ezzel kapcsolatos anyagi igények megállapítására javaslatot tesz.

Megvizsgálja a szabadságra vagy vezénylésre eltávozókat, a különleges kiképzésre vezényelteteket és a büntetetteket büntetésük letöltése előtt.

Ügyviteli teendők.

A csapatorvosnak joga van egészségügyi intézkedéseket és parancsokat kiadni a hozzá beosztott eü. személyzetnek és eü. segédszemélyzetnek és köteles azok végrehajtását ellenőrizni.

Tartson eü. szemléket az eü. szolgálat ellenőrzésére és tegyen jelentést a megtartott szemle eredményéről előljárói felé.

Felelős a beosztott orvosok és eü. személyzet harci, szakmai, politikai megbízhatóságáért, kiképzéséért, neveléséért, katonai fegyeleméért.

Ismerje beosztottjainak magánéletét és családi körülményeit. Résztvesz beosztottjainak minősítésében.

Joga és kötelessége fegyelmi fenyítő hatalmat gyakorolni beosztottjai felett.

Ha állomás-örvösfőnökként működik, összehangolja és irányítja az eü. szolgálatot a helyőrségben és kapcsolatot tart az illetékes polg. eü. hatóságokkal. Megszervezi a helyőrség-ügyeletés orvosi szolgálatot.

Felelős mindazon elmulasztott intézkedésekért, amelyek végrehajtása kötelessége lett volna.

Gazdálkodik az eü. hitelkerettel.

Vezetendő előjegyzések:

Az alább felsoroltak csak szempontokat adnak a csapatorvos számára, amelyek alapján előjegyzéseit és nyilvántartásait, valamint a csapat eü. adminisztrációt megszervezheti anélkül, hogy bármi is feledésbe merülne.

1. Beosztott személyzet nyilvántartása.
2. Előzetes egyéves szabadságolási terv.
3. Jelentés a bekövetkezett személyi változásokról.
4. Eü. vonatkozású rendeletek gyűjtőjének nyilvántartása.
5. Véleményezések, felülbírálatok nyilvántartása (eü. szabadság, eü. okból történő áthelyezés, alárendelt orvosok eü. helyzetjelentései és eü. anyagjelentései, orvosi és gyógyszerköltiségek visszatérítésére vonatkozó kérelmek elbírálása, eü. okokból kért segélykérelmek véleményezése, beérkezett újítójavaslatok véleményezése, stb.).
6. Parancsgyűjtő.
7. Helyőrségi eü. szolgálati ügyek gyűjtője.
8. Eü. havi hitelkeret felhasználási terve.
9. „Orvosi vizsgálati könyv” rovatainak vezetése.
10. Betégnapló (kórisme, végzett gyógykezelés, a felhasznált gyógyszerek minősége és mennyisége).
11. Sérülési jelentés (3 példány).
12. Sérülési értesítés.
13. Orvosi lelet halálesetre.
14. Előjegyzés gyógyászati segédeszközökről.

15. Laktanyavizsgálati jegyzőkönyv vezetése.
16. Fertőző betegbejelentések gyűjtője.
17. Előjegyzés védőoltásokról.
18. Egészségügyi törzslap az időszakai havi vizsgálatok céljaira.
19. Egészségügyi törzslap az időszakos félévi szűrővizsgálatok céljaira.
20. Eü. bizottsági jegyzőkönyvek gyűjtője.
21. Eü. felvilágosító munka központi propaganda anyagának gyűjtője.
22. Felülvizsgálati táblázat
  - a) a ht.
  - b) a legénységi állományúak felülvizsgálására.
23. Honvéderovosi bizonyítvány a felülvizsgálat céljaira.
24. Fűv. bizottság határozatainak gyűjtője.
25. Legénységi állomány eü. kiképzésére vonatkozó előjegyzések és előadási ag. gyűjtője.
26. Negyedévi eü. anyagi jelentés.
27. Anyagnyilvántartás.
28. A beosztott vezetőorvosok igényléseinek és az erre vonatkozó teendőknek előjegyzései.
29. Gyengélkedő szoba vénykönyve.
30. Gyógyszerfelvételező könyv.
31. Eü. anyagfelvételezések gyűjtője.
32. Havi összesített elszámolás a fogyó anyagról.
33. Megrongált felszerelési tárgyak javításáról szóló előjegyzés.
34. Ht. állományúak betegjegyzőkönyve.
35. Legénységi állományúak betegjegyzőkönyve.
36. Orvosi bizonyítvány-jegyzőkönyv.
37. Kézbesítőkönyv.
38. Parancsjavaslati könyv.
39. Nemibetegekről vezetendő okmányok.
40. Havi eü. helyzetjelentés.
41. Orvosi lelet a ht. állományúak három napnál tovább tartó szolgálatképtelenségéről.
42. Haláleset bejelentése.

Eü. anyagi szolgálat.

A csapatorvos felel a csapat eü. felszereléssel való ellátásáért és annak rendben és hibátlan állapotban való tárolásáért, kezeléséért, karbantartásáért. Felelős a gyengélkedő szoba raktárának rendjéért, az anyag szakszerű elhelyezéséért.

Felelős a megrongált felszerelési tárgyak, műszerek javításáért.

Idejében igényelje a szükséges eü. felszerelést és vezesse az egészségügyi anyagok leltárát; valamint rovincsolja három havonként a készleteket.

Kiképzés.

A csapatorvos köteles megszervezni az eü. felvilágosítást, a légénységnek az egészségvédelmi munkában való aktív közreműködését, elősegíteni az alulról jövő eü. igények feltámasztását, az eü. kultúra emelését.

Köteles kiképezni az egészségőröket a körlet tisztaságának ellenőrzésére és a csapat egészségügyi felvilágosításában való közreműködésre.

Köteles gondoskodni az eü. tiszthelyettesek és tisztetek állandó továbbképzéséről.

Ugyancsak köteles a gyengélkedő szobára vezényelt honvédek eü. kiképzéséről gondoskodni.

A csapatorvos végzi az alakulatokhoz tartozó légénységi állomány eü. kiképzését, félévenként 16—16 órában. A kiképzés tárgya a legszükségesebb bonctani és élettani ismeretek, elsősegélynyújtás, az egyéni sebkötöző- és gázsebesomag használata, sebesültszállítás, járványvédelem.

Ebben a rövid áttekintésben próbáltam úgy összeállítani a csapatorvosi teendőket, hogy az a csapatnál még szolgálatot nem teljesített honvédorvosok számára első tájékoztatásként könnyen felfogható legyen. Mint kórházban működő szakorvos, egészen rövid honvédorvosi működés után a múlt év végén azonnali hatállyal kaptam vezénylést egyik alakulatunkhoz, hol a csapatorvosi teendőket kellett ellátnom. Akkor, amikor eü. szabadságra távozó bajtársamtól az ügyvitelt átvettem, a tehetetlenség, a teljes tájékozatlanság és a kétségbeesés érzése vett rajtam erőt s azzal a meggyőződéssel kezdtem a munkámat, hogy annak formai részét előtanulmányok nélkül lehetetlen lesz kifogástalanul ellátnom. Bár ismertem a szabályzatokat, minduntalan beleakadtam az ügyviteli teendők bonyodalmaiba és példának említem meg azt, hogy fogalmam sem volt arról, hogy mit jelent az „előadói ív” és hogy hogyan kell egy számlát „záradékolni”. Kétségbeejtett a kórházi leletek, szolgálati jegyek, újfalványok, számlák, levelek, stb. apró, széthulló cédulák sokasága és nem láttam a technikai módját annak, hogy az ügyvitelt megfelelő és észszerű irodai rendbe terelem. Természetesen hozzájárult

ehhez az is, hogy nem ismervén a honvédorvosi szolgálat sajátos követelményeit, egyideig nem értettem az ügyviteli rend jelentőségét és csak később jöttem rá az egyes követelmények fontosságára. Másrészt — és ezt azért említem meg, mert ma velem együtt sok polgári orvos került át honvédelmi szolgálatba — a polgári életben ilyenfajta ügyvitellel, mi orvosok, aránylag keveset foglalkoztunk.

Fentü összeállításhán, azt hiszem, sikerült úgy csoportosítanom a csapatorvosi teendőket, hogy azok áttekinthetők és elég könnyen megjegyezhetők. Különös súlyt helyeztem a vezetendő előjegyzések felsorolására, mert úgy véltem, hogy ezeknek lelkiismeretes áttanulmányozása után a csapatorvos tisztában lesz azokkal a teendőkkel, amelyeket ügyviteli szempontból azonnal el kell kezdenie, de tisztában lesz azokkal a határidőkkel is, amelyeket elkészítendő munkatervében elő kell jegyeznie.

Tapasztalataim közül különös hangsúllyal emelném ki azt, hogy a vezetendő előjegyzések, illetve gyűjtőborítékok könnyen hozzáférhető, jól elkülöníthető, jól áttekinthető és lehetőleg számozott, vagy betűsoros rendben helyeztessenek el és ha erre íróasztalban nincs mód, aminthogy valóban íróasztal nem is alkalmas ennek az ügykezelésnek az elősegítésére, *bocsáttassék minden csapatorvosi rendelő számára ezeknek a követelményeknek megfelelő iratszokrény rendelkezésre*. Ez az egyszerű lehetőség az elvégzendő munka látszólagos nehézségei helyett a rend szépségét, könnyedségét, szinte élvezetét biztosítja az orvos számára.

A második legfontosabb követelménynek azt tartom, hogy minden csapatorvos szerkesszen magának egyhavi előzetes munkatervét, amelybe vörös ceruzával jegyezze elő a napra és órára az időszakonként rendszeresen visszatérő tennivalókat és így biztosítva lesz afélől, hogy teendőiről nem fog megfeledkezni és azokat nem az utolsó percben fogja kápkodva és hevenyészve összeállítani.

A szűrővizsgálatok idejét jó előre beszélje meg a parancsnokkal, a konyhai személyzet esetében a főszakáccsal, a kórházlátogatásokat, a rovincsolások időpontját jegyezze elő és így, észszerű és célszerű időbeosztással mindenre fog jutni ideje és nem lesz „túlhalmozva“ munkával.

Ha ezt a néhány gyakorlati tanácsot magáévá teszi, bőven jut majd ideje arra is, hogy önmagát képezze és szakmai, önképző és társadalmi tevékenységének áldásos összehangolása révén hasznos és harcos, valóban újítást hozó tagja lesz a dolgozó népünket védő honvédségünknek.